Ceturtdiena, 2022. gada 6. oktobris

P9_TA(2022)0351

Nesenā humanitārā un cilvēktiesību situācija Tigrajā (Etiopija), jo īpaši bērnu stāvoklis

Eiropas Parlamenta 2022. gada 6. oktobra rezolūcija par neseno humanitāro un cilvēktiesību situāciju Tigrajā (Etiopija), jo īpaši bērnu stāvokli (2022/2858(RSP))

(2023/C 132/10)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Tigraju un Etiopiju un jo īpaši 2020. gada 26. novembra [1] un 2021. gada 7. oktobra rezolūciju [2],

— ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,

— ņemot vērā Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību hartu,

— ņemot vērā ceturto Ženēvas Konvenciju par civiliedzīvotāju aizsardzību kara laikā, kas pieņemta 1949. gadā, un tās 1977. un 2005. gada papildprotokolus,

— ņemot vērā 1951. gada ANO Bēgļu konvenciju un tās 1967. gada protokolu,

— ņemot vērā Etiopijas Cilvēktiesību komisijas/ANO Augstā cilvēktiesību komisāra biroja 2021. gada 3. novembra ziņojumu par kopīgu izmeklēšanu attiecībā uz iespējamiem starptautisko cilvēktiesību, humanitāro tiesību un bēgļu tiesību pārkāpumiem, ko izdarījušas visas konfliktā iesaistītās puses Etiopijas Federatīvās Demokrātiskās Republikas Tigrajas reģionā un Etiopijas Cilvēktiesību komisijas 2022. gada 11. marta ziņojumu par cilvēktiesību un starptautisko humanitāro tiesību pārkāpumiem, kas izdarīti Afaras un Amharas reģionos Etiopijā no 2021. gada septembra līdz decembrim,

— ņemot vērā ANO Cilvēktiesību padomes 2021. gada 17. decembra rezolūciju, ar ko izveido starptautisku cilvēktiesību ekspertu komisiju, lai veiktu rūpīgu un objektīvu izmeklēšanu saistībā ar apgalvojumiem par pārkāpumiem un aizskārumiem, ko kopš 2020. gada 3. novembra ir izdarījušas visas Etiopijas konfliktā iesaistītās puses,

— ņemot vērā starptautiskās cilvēktiesību ekspertu komisijas Etiopijas jautājumos 2022. gada 19. septembra ziņojumu,

— ņemot vērā ANO Konvenciju par bērna tiesībām (*UNCRC*),

— ņemot vērā Kotonū nolīgumu,

— ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,

A. tā kā šis 23 mēnešus ilgais konflikts ir novedis pie cilvēku izraisītas krīzes un radījis plaša apmēra cilvēku ciešanas, no kurām varēja pilnībā izvairīties; tā kā humanitārā situācija Etiopijā konfliktu, sausuma un plaša mēroga iedzīvotāju pārvietošanas valsts iekšienē dēļ joprojām ir dramatiska; tā kā 2022. gada 24. augustā Etiopijas federālās kara lidmašīnas sabombardēja bērnudārzu Mekelē, Tigrajas reģionā, kā rezultātā gāja bojā bērni;

B. tā kā Etiopijas federālā valdība 2022. gada martā pasludināja pamieru humanitāriem mērķiem un pēc tam daļēji atcēla humanitāro aplenkumu Tigrajā, bet tur joprojām trūkst pirmās nepieciešamības preces, tostarp pārtika, zāles un degviela;

C. tā kā neaizsargātās grupas, jo īpaši sievietes un bērni, visvairāk cieš no pašreizējā konflikta Tigrajā un viņiem ir steidzami nepieciešama aizsardzība; tā kā bērni Tigrajā ir smagi cietuši no bada, vardarbības, medicīniskās palīdzības un izglītības trūkuma, ģimenes struktūru izjukšanas, piespiedu pārvietošanas un pastāvīgām traumām;

---

[1] OV C 425, 20.10.2021., 132. lpp.
[2] OV C 132, 24.3.2022., 205. lpp.

D. tā kā 2022. gada 1. oktobrī Āfrikas Savienība (ĀS) aicināja gan Etiopijas valdību, gan Tigrajas iestādes 2022. gada 8. oktobrī Dienvidāfrikā rīkot miera sarunas; tā kā šīs miera sarunas ir jāveicina Āfrikas Savienības īpašajam pārstāvim *Olusegun Obasanjo* ar bijušā Kenijas prezidenta *Uhuru Kenyatta* un bijušās Dienvidāfrikas prezidenta vietnieces *Phumzile Mlambo-Ngcuk* atbalstu; tā kā Etiopijas valdība 2022. gada 5. oktobrī atbalstīja šo aicinājumu;

E. tā kā sievietes un bērni ik dienas kļūst par plānotas un nejaušas bombardēšanas, šaušanas, slepkavību un citu kara vardarbības aktu mērķi un etnisko vardarbību īsteno visas konfliktā iesaistītās puses;

F. tā kā visi karotāji joprojām plaši izmanto arī izvarošanu un citu seksuālu vardarbību pret sievietēm un meitenēm un tā kā to īsteno papildus nāves draudiem, uz etnisko izcelsmi balstītiem apvainojumiem un turēšanai gūstā seksuālas verdzības apstākļos; tā kā iekšzemē pārvietotas bēgļu sievietes un bērni ir pakļauti paaugstinātam nolaupīšanas un cilvēku tirdzniecības seksuālas izmantošanas nolūkā riskam;

G. tā kā vienīgais pastāvīgais faktors šā konflikta attīstības gaitā ir daudzie iespējamie smagie cilvēktiesību, humanitāro tiesību un bēgļu tiesību pārkāpumi, ko izdarījušas visas konfliktā iesaistītās puses; tā kā vardarbības un bada dēļ ir gājis bojā gandrīz pusmiljons Etiopijas iedzīvotāju un šā konflikta dēļ ir pārvietoti vairāk nekā 1,6 miljoni cilvēku; tā kā kopš kara sākuma simtiem tūkstošu civiliedzīvotāju ir piespiedu kārtā pārvietoti, nelikumīgi nogalināti vai piedzīvojuši seksuālu un ar dzimumu saistītu vardarbību, masveida patvaļīgu aizturēšanu, izlaupīšanu, nolaupīšanu un humānās palīdzības un pamatpakalpojumu atteikumu, palīdzības izlaupīšanu un novirzīšanu kareivjiem;

H. tā kā viens no trim Tigrajas bērniem vecumā līdz pieciem gadiem un puse no visām grūtniecēm un sievietēm, kas baro bērnu ar krūti, nesaņem pietiekamu uzturu; tā kā aptuveni 20 miljoniem cilvēku Etiopijā ir vajadzīga humānā palīdzība un gandrīz trīs ceturtdaļas no viņiem ir sievietes un bērni; tā kā Etiopijā ir vislielākais sausums kopš 1981. gada, kā rezultātā aptuveni 7,4 miljoni cilvēku saskaras ar nopietnu pārtikas trūkumu;

I. tā kā to bērnu īpatsvars Tigrajā, kuri saņem plānotās vakcīnas, ir strauji samazinājies, jo Etiopijas spēku noteiktā blokāde ir radījusi piegādes nepietiekamību; tā kā pieaug saslimšana ar tādām nāvējošām slimībām kā masalas, stingumkrampji un garais klepus;

J. tā kā Etiopijas pilsoņu kara dēļ kopumā 1,39 miljoniem bērnu Tigrajā nav izglītības iespēju; tā kā Tigrajas izglītības nozarei tiek pastāvīgi nodarīts kaitējums — tam par iemeslu ir daudzie nāves gadījumi un lielie postījumi skolu sistēmā; tā kā ir nogalinātas 2 164 izglītības nozarē iesaistītās personas (346 vīrieši un 1 798 sievietes), tostarp studenti;

K. tā kā kopš konflikta sākuma humānās palīdzības organizāciju piekļuve konflikta zonām tiek sistemātiski apgrūtināta, neraugoties uz starptautiskās sabiedrības un humānās palīdzības organizāciju atkārtotiem aicinājumiem nodrošināt netraucētu, pastāvīgu un drošu piekļuvi attiecīgajām ieinteresētajām personām; tā kā humānās palīdzības darbinieki ir visu konfliktā iesaistīto pušu vardarbības mērķis; tā kā kopš konflikta sākuma ir nogalināti vismaz 23 humānās palīdzības darbinieki;

L. tā kā valdības noteiktie ierobežojumi, tostarp saziņas līdzekļu atslēgšana un aizliegums ziņot par notikumiem Tigrajā, kā arī Afaras un Amharas reģionos, kuros konflikts ir izplatījies, ir būtiski traucējuši piekļūt reāllaika informācijai; tā kā šie saziņas pārrāvumi un neatkarīgiem novērotājiem noteiktie ierobežojumi, kas liedz fiziski piekļūt konflikta skartajiem apgabaliem, ir nopietni kavējuši cilvēktiesību pārkāpumu dokumentēšanu;

M. tā kā ANO Starptautiskā cilvēktiesību ekspertu komisija Etiopijas jautājumos 2022. gada 19. septembrī publicēja ziņojumu, kurā secināts, ka ir pamatots iemesls uzskatīt, ka konfliktā iesaistītās puses ir izdarījušas kara noziegumus un cilvēktiesību pārkāpumus un aizskārumus;

N. tā kā Eritrejai šajā konfliktā ir bijusi ļoti destruktīva loma un tā, iesaistoties konfliktā Tigrajā, ir veicinājusi konflikta saasināšanos; tā kā kopš 2022. gada septembra beigām plašsaziņas līdzekļos parādās ziņas par atkārtotu iebrukumu Tigrajas ziemeļos;

O. tā kā 2022. gada septembrī Tigrajas Tautas atbrīvošanas fronte un Etiopijas valdība pauda apņemšanos īstenot Āfrikas Savienības vadītu miera procesu,

1. atkārtoti prasa nekavējoties pārtraukt karadarbību un panākt pamieru Tigrajā un kaimiņu reģionos bez priekšnosacījumiem;

2. prasa nodrošināt tūlītēju, pilnīgu, drošu un ilgtspējīgu piekļuvi humānajai palīdzībai visiem, kurus skāris konflikts reģionā;

3. ļoti atzinīgi vērtē Āfrikas Savienības aicinājumu 2022. gada 8. oktobrī piedalīties miera sarunās Dienvidāfrikā; mudina visas puses pieņemt šo aicinājumu un godprātīgi sākt šīs sarunas dialoga, izlīguma un miera garā;

4. prasa nekavējoties atjaunot konstitucionālo kārtību un izveidot pamiera uzraudzības mehānismu; pauž atbalstu visiem diplomātiskajiem centieniem izbeigt pašreizējo konfliktu Etiopijā, jo īpaši ar Āfrikas Savienības (ĀS) starpniecību;

5. stingri nosoda visu karojošo pušu vardarbības apzinātu vēršanu pret civiliedzīvotājiem un bērnu vervēšanu, par ko ziņots un ko veic atsevišķas karā iesaistītās puses; atgādina, ka apzināti uzbrukumi civiliedzīvotājiem, vardarbības vēršana pret bērniem un bērnu kareivju vervēšana un izmantošana ir kara noziegumi un noziegumi pret cilvēci;

6. nosoda Eritrejas bruņoto spēku iebrukumu Tigrajā; nosoda kara noziegumus un cilvēktiesību pārkāpumus, ko Eritrejas spēki veikuši kara laikā Etiopijā; mudina Eritrejas valdību nekavējoties un neatgriezeniski izvest savus bruņotos spēkus no Etiopijas un nodrošināt atbildības noteikšanu par kara noziegumiem;

7. aicina visas Etiopijas iestādes, jo īpaši federālo valdību un Tigrajas, Amharas un Afaras reģionālo valdību, ievērot visaugstākos cilvēktiesību standartus, prioritārā kārtā novērst nežēlīgākos kara noziegumus, kas pastrādāti pret visneaizsargātākajām personām, jo īpaši bērniem un sievietēm, un aizsargāt jauniešus saskaņā ar *UNCRC*;

8. pauž sašutumu par ziņojumiem par izvarošanu un seksuālas vardarbības noziegumiem pret bērniem, sievietēm un vīriešiem, kurus neiedomājamā apmērā ir pastrādājušas visas karojošās puses; pauž dziļas bažas par ziņojumiem par bērnu nogalināšanu un sakropļošanu Tigrajas, Amharas un Afaras reģionā etnisku iemeslu dēļ, kas ir kara noziegumi un etniskā tīrīšana, un prasa nekavējoties pievērst uzmanību šādiem ziņojumiem;

9. atkārtoti aicina visu pušu spēkus ievērot starptautiskās cilvēktiesības, starptautiskās humanitārās tiesības un bēgļu tiesības; aicina Etiopijas Federācijas federālo valdību un Tigrajas reģionālo valdību nodrošināt notiekošā konflikta laikā pastrādāto kara noziegumu izdarītāju saukšanu pie atbildības; uzstāj, ka ir vajadzīga sadarbība starp vietējiem un starptautiskajiem dalībniekiem, jo īpaši Etiopijas Cilvēktiesību komisiju un ANO Cilvēktiesību padomi (*UNHRC*), lai nodrošinātu tiesisko aizsardzību cietušajiem un personām, kas izdzīvojušas visu veidu kara noziegumos un noziegumos pret cilvēci;

10. prasa, lai visām meitenēm un sievietēm Etiopijā būtu piekļuve seksuālajai un reproduktīvajai veselībai un ar to saistītajām tiesībām (SRVT); mudina ES un dalībvalstis palielināt atbalstu SRVT pakalpojumiem un jo īpaši kontracepcijai un piekļuvei drošiem abortiem, īpašu uzmanību pievēršot piekļuves nodrošināšanai Etiopijas reģionos, kurus skāris karš un humanitārā katastrofa; aicina Etiopijas valdību pildīt savu apņemšanos izmeklēt daudzos nopietnos ar dzimumu saistītas vardarbības gadījumus konfliktā, kurus izdarījušas visas karojošās puses;

11. pauž bažas par saņemtajiem ziņojumiem, kuros teikts, ka pieaug bērnu laulību un bērnu darba, cilvēku tirdzniecības un darījumu seksuālo attiecību gadījumi kā izmisuma līdzekļi, lai varētu izdzīvot Etiopijas reģionos, kurus skāris karš un humanitārā katastrofa;

12. aicina rīkoties, lai vērstos pret bēgļu un iekšzemē pārvietotu personu nolaupīšanu, tirdzniecību un seksuālu izmantošanu Tigrajā, Amharā, Afarā un Eritrejā, un sniegt palīdzību un aizsardzību visiem cietušajiem, nepieļaujot diskrimināciju rases vai etniskās piederības, valstspiederības, invaliditātes, vecuma, dzimuma vai seksuālās orientācijas dēļ;

13. mudina ES un tās dalībvalstis palielināt atbalstu ārkārtas rehabilitācijas centriem sievietēm un bērniem, tostarp izvarošanas rezultātā dzimušiem bērniem, kuros aizsargā un rehabilitē personas, kuras pārcietušas ar dzimumu saistītu vardarbību, cilvēku tirdzniecību un seksuālu izmantošanu; uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt izdzīvošajiem cietušajiem pajumti, psihosociālos pakalpojumus un profesionālo apmācību, un aicina sniegt papildu atbalstu esošajām patversmēm;

14. atgādina, ka nāvessoda izpilde bez tiesas sprieduma, piespiedu pazušana, patvaļīga aizturēšana, spīdzināšana un slikta izturēšanās, piespiedu pārvietošana, seksuāla un ar dzimumu saistīta vardarbība, izvarošana un grupveida izvarošana bandās, uzbrukumi palīdzības sniedzējiem, uzbrukumi civilajai infrastruktūrai, piemēram, skolām un slimnīcām, un valsts un privātā īpašuma iznīcināšana un izlaupīšana ir kara noziegumi saskaņā ar starptautiskajām tiesībām;

15. aicina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt iekšzemes pārskatatbildības iniciatīvas, kuru pamatā ir tikai skaidri, pārredzami, efektīvi un izmērāmi kritēriji un kas nodrošina neatkarīgu un objektīvu taisnīgumu un pārskatatbildību attiecībā uz upuriem un izdzīvojušajiem cietušajiem;

16. stingri nosoda bada kā karadarbības metodes izmantošanu; atgādina, ka pārtikas un veselības aprūpes piegādes kavēšana un šo pakalpojumu liegšana ir noziegumi pret cilvēci; atgādina, ka humānās palīdzības un atbalsta pamatā ir cilvēcības, objektivitātes, neitralitātes un neatkarības principi;

17. atkārtoti aicina pilnībā atjaunot sabiedriskos pamatpakalpojumus, piemēram, elektroenerģijas infrastruktūru, banku pakalpojumus, skolas un slimnīcas, kā arī nekavējoties atcelt ierobežojumus telekomunikācijām Tigrajā;

18. aicina valsts un reģionālās iestādes nodrošināt, ka iekšzemē pārvietotām personām un bēgļiem ir tiesības uz brīvprātības pamata droši atgriezties savās mājās vai dzīvesvietās, un izveidot taisnīgu, pieejamu un neatkarīgu mehānismu, lai kompensētu zaudējumus vai kaitējumu mājoklim, īpašumam un zemei; mudina ES un tās dalībvalstis palīdzēt un atbalstīt atgriešanas organizēšanu un uzraudzību;

19. stingri nosoda to, ka ārkārtas stāvoklis ir novedis pie etniski motivētiem arestiem, vajāšanas, piekaušanas un vēršanās pret žurnālistiem; prasa nekavējoties atbrīvot visus žurnālistus, kuri joprojām atrodas apcietinājumā pēc patvaļīgas aizturēšanas, un nodrošināt vārda un runas brīvību; aicina karojošās puses nodrošināt brīvu piekļuvi presei un ļaut žurnālistiem droši veikt savu darbu;

20. pauž bažas par neatkarīgo humānās palīdzības darbinieku drošību un labbūtību reģionā; stingri nosoda visus uzbrukumus humānās palīdzības darbiniekiem un kritiskajai infrastruktūrai, kā arī to, ka pastāvīgi tiek konfiscētas ANO humānās palīdzības piegādes;

21. atkārtoti aicina Etiopijas valdību parakstīt un ratificēt Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtus; uzsver, ka ir vajadzīgs neatkarīgs un objektīvs mehānisms, lai novērstu notiekošos pārkāpumus un sauktu pie atbildības par tiem;

22. aicina visas karojošās puses nekavējoties izbeigt karadarbību un panākt oficiālu vienošanos par pamieru bez priekšnosacījumiem; atkārtoti uzstāj, ka nacionālajam dialogam ir jābūt pēc iespējas iekļaujošākam, plašākam un pārredzamākam un jāietver pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un opozīcijas partijas, lai tas sasniegtu mērķi kļūt par patiesu izlīguma katalizatoru; mudina ES un tās dalībvalstis pilnībā iesaistīties miera procesā, lai nodrošinātu tā ticamu progresu;

23. ņem vērā dažas pozitīvas norises valstī, piemēram, 2022. gada 24. martā panākto pamieru humanitāriem mērķiem un dažu politieslodzīto atbrīvošanu, lielāku humānās palīdzības piekļuvi pamiera laikā, kā arī — un jo sevišķi — un Etiopijas valdības un Tigrajas vadītāju publiskās deklarācijas par apņemšanos iesaistīties ĀS vadītās miera sarunās;

24. atzinīgi vērtē pilnvaru atjaunošanu ĀS augstajam pārstāvim Āfrikas raga jautājumos Olusegun Obasanjo; sagaida turpmāku rīcību pēc paziņojumiem par gaidāmo trīs augsta līmeņa ĀS vidutāju iecelšanu, lai par prioritāti noteiktu vienošanos par pastāvīgu pamieru, netraucētu humānās palīdzības piekļuvi visām teritorijām un tūlītēju Eritrejas spēku izvešanu un veicinātu pārskatatbildību un iekšējo izlīgumu; aicina nekavējoties iecelt šos vidutājus;

25. atkārtoti aicina ES un tās dalībvalstis pieņemt pasākumus cilvēktiesību aizsardzībai un noteikt sankcijas cilvēktiesību pārkāpumu izdarītājiem, izmantojot globālo cilvēktiesību sankciju režīmu;

26. uzsver, ka bēgļu stāvoklis reģionā turpina pasliktināties; šajā sakarībā aicina ES un visas tās dalībvalstis paātrināt pārmitināšanu no reģiona, izsniegt humānās palīdzības vīzas apdraudētajiem un sekmēt ģimeņu atkalapvienošanos; aicina ES un tās dalībvalstis nodrošināt efektīvu piekļuvi starptautiskajai aizsardzībai ES un nodrošināt starptautiskās aizsardzības meklētāju pamattiesību ievērošanu saskaņā ar ES tiesību aktiem un starptautiskajām tiesībām;

27. atbalsta to, ka Komisija kopš 2020. gada decembra atliek budžeta atbalsta izmaksāšanu Etiopijas valdībai; aicina Komisiju turpināt sniegt reģionam dzīvības glābšanas atbalstu, kas paredzēts pilsoniskajai sabiedrībai un neatkarīgām humānās palīdzības organizācijām, un pastiprināt centienus nodrošināt bērnu drošību; aicina Komisiju pārskatīt savu ierobežojumu budžeta atbalstam, kas paredzēts īstenošanas pasākumiem, lai varētu turpināt īstenot attīstības projektus ārpus konflikta zonas;

28. pauž dziļu nožēlu par to, ka ANO Drošības padome (ANO DP) nav efektīvi risinājusi situāciju Etiopijā un reģionā; mudina ES un tās dalībvalstis aicināt ANO Drošības padomi rīkot regulāras publiskas sanāksmes par Etiopiju un reģionu un jēgpilni un apņēmīgi rīkoties, lai nodrošinātu netraucētu piekļuvi humānajai palīdzībai, aizsargātu civiliedzīvotājus, izbeigtu un nosodītu smagus starptautisko tiesību pārkāpumus un nodrošinātu saukšanu pie atbildības par nežēlīgiem noziegumiem;

29. atgādina, ka ANO Cilvēktiesību padome savā 2021. gada 17. decembrī pieņemtajā rezolūcijā S-33/1 par cilvēktiesību stāvokli Etiopijā nolēma izveidot Starptautisko cilvēktiesību ekspertu komisiju Etiopijas jautājumos (*ICHREE*); mudina ES un tās dalībvalstis atbalstīt to, ka ANO piešķir *ICHREE* pienācīgu finansējumu, un aicina Etiopijas Federācijas federālo valdību atvieglot *ICHREE* neierobežotu piekļuvi; aicina ANO Cilvēktiesību padomi atjaunot *ICHREE* pilnvaras un atvēlēt tai pietiekami daudz laika, kā arī nodrošināt vajadzīgo tehnisko palīdzību un budžeta resursus, lai tā varētu īstenot savas pilnvaras, neierobežojot tās darbības laiku vai ģeogrāfisko darbības jomu;

30. atzīst ANO Cilvēktiesību padomes Starptautiskās cilvēktiesību ekspertu komisijas Etiopijas jautājumos 2022. gada 19. septembra ziņojuma (A/HRC/51/46), kurā dokumentēti kara noziegumi, konstatējumus; aicina Komisiju izvērtēt un izmantot secinājumus un ieteikumus un aicina Etiopijas iestādes atzīt šos rezultātus centienos atjaunot cilvēktiesību aizsardzību un strādāt pie tā, lai panāktu, ka kara noziegumos cietušie saņem tiesisko aizsardzību; turklāt aicina visas konfliktā iesaistītās puses atbalstīt ieteikumus, kas sniegti ANO cilvēktiesību amatpersonas un Etiopijas Cilvēktiesību komisijas kopīgajā izmeklēšanā;

31. uzdod priekšsēdētājai nosūtīt šo rezolūciju Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, Etiopijas Federācijas federālajai valdībai un parlamentam, Tigrajas iestādēm, Eritrejas Valsts valdībai, Starpvaldību attīstības iestādes dalībvalstu valdībām, Āfrikas Savienībai un tās dalībvalstīm, Panāfrikas parlamentam un ĀKK un ES Apvienotajai parlamentārajai asamblejai.